

2431

1

6-V
e8
/3

EL MOCADOR.

MILÀCRE

DE SEN VISENT FERRER,

representat per primera vólta en l'altar del Mercat, en l'an 1859.

ESCRIT PER D. CHUSEP B. BALDOVI.

S' VICENTE FERRER.

El apòstol valencià
El protector dels pobrets!
El ànchel de esta Siuta ti...

VALENSIA.—1859.

Imprenta de LA RECHENKRASÍO TIPOGRÁFICA, de D. *Ignasio Bota*,
carrer del Sagrari de Santa Creu, núm. 4.

DEDICATORIA.

Excmo. Sr. Conde de Parcent.

LA *caridad*, virtud tan notablemente arraigada en el animo de San Vicente Ferrer, fue la causa impulsiva, segun piadosamente cree el pueblo valenciano, del *Milacre del Mocador*, á que alude la presente *obrita*. Nada, pues, tiene de extraño, que, al darla á luz, haya querido dedicarla á uno de sus mas nobles y *caritativos* convecinos la Comision de fiestas del barrio, en que anualmente se levanta á la memoria del Santo el Altar del Mercado. Por eso el que suscribe, contando tambien con el beneplácito del autor, ha creido no llevaria V. E. á mal el ver su esclarecido nombre al frente de esta humilde publicacion, como una leve muestra de gratitud y respeto.

Valencia 10 de Abril de 1859.

El Editor,

Ignacio Boix.

INTERLOCUTORS.

SEN VISENT,	Frare dominico.
FRAY BONIFASIO.	Lléc de la mateixa órde.
GENOVEVA.	Póbra partéra.
BLAY.	} Artesans de diferent ofisi.
MIQUÉL.	
NASIO.	
COLAU.	} Llauradors de l'hórta.
TOMASÓT.	
UN CHIQUET DE SINC AÑS. }	} Fills de Genoveva.
UNA CHIQUETA DE CUATRE. }	

Comparsa de revenedórs del mercat , llauradórs y chent del poble , de ambos sexes.

ESENA PRIMERA.

Ixen varios revenedors y revenedores, portant cada ú, com millor puga, les verdures y fruita que els parega, y van colocalant-se en diferents puestos del supost mercat. En seguí a ixen també atres compradors y compradores, que entretenen la vista del públic, comprant, y omplint els seus cabasets y si-tolles, mentres dura el diàlogo entre Tomasòt, Colau. Blay y companeros, que eixiran al mateix temps, mesclats en los demés Tomasòt portará un gran cabás, plé de comestibles, y un pato viu en la má.

COLAU.

Tomasòt, callat el pico
y no despilfarres tant,
que cixe frare dominico
en mon consèpte es un Sant....
No cregues que yo soc d'eixos
que, al oír dos cuentos vells,
vòlen cullir ya els clavells
ants de plantar els esqueixos....
No, Tomas, que cuant yo el dic:
«en cixe frare tinc fé»
¿saps per qué teu dic?...

TOMÁS.

COLAU.

¿Per qué?
;Hòmo, pareixes un chiel...
Si hagueres oit, com yo,
servintli cixe banc de tróna,
l'atre dia el seu sermó,
sabries qué còsa es bona.
Mira... que t'eu conte Blai....
Y este també eu pòt contar.
Ya saps que no plòre mai,
pero el dichòus vacli plorar.
Perque va de tal manera

(indicant à cuan-
sevòl atre)

- traente els drapets al sòl,
y aventant la palla en l'era,
que enternix a cuansevol.
- TOMÁS.** Tú de no-res t'enternixes....
COLAU. ¡El còr no es de arena y càls!
TOMÁS. Sempre a qui no té quixals
sòl donarli Deu les guixes!...
¡Que em fasa plorar a mi
predicantme tot lo dia!...
- COLAU.** ¡Chesus, Chusèp y Maria!
Tomasòl.... vesten d'así,
y tingàm la festa en pau....
perque, si em calfe el servéll.... *(amenasantlo)*
- TOMÁS.** No eu prengues tan fòrt, Colau;
que yo no parle mal d'ell.
Pero tinc per còsa sèrta
que es diuen mentires moltes
dels milacres, que tú escoltes
en un pam de boca ubèrta.
- BLAY.** Que estòve un poquet el drap,
si el trau del còsi una dòna,
no dic que no: pero al cap....
«aigua du cuant el riu sòna.»
Com ell hiá molt pòcs Visènts;
es hòme de gran virtut;
creume, Tomás.... *(rodant el cap)*
- TOMÁS.** ¡Tut, tut, tut!
La virtut hui son els cuèns!...
¡Caragòls de còrfa y mòlfa
y em ric de tot lo demés!...
Perque a qui no té dinés,
ningun Sant li pòsa l'òila.
No sigues així, Tomás....
- BLAY.** Pues díguesme com dec ser....
TOMÁS. Hòme que fasa mes càs
BLAY. del Pare Visènt Ferrer,
d'eixe frare, paisá teu,
de qui es conten fets tan grans,
que tot lo poder de Deu
pareix que el tinga en les mans.
Y si no.... esperat un rato
y el vorás....
- TOMÁS.** No, que tinc presa.
BLAY. ¡Y això?
TOMÁS. Perque m'interesa
tallarli el còll a este pato.
Dos amics de Chirivella
m'aguarden pera dinar.
- BLAY.** Oulo primer predicar....
Despuès faréu la paella.
TOMÁS. ¡Pues faria gòch el bàll!...

¡ Yo embambat en lo sermó,
y els atres sent colasió
allá en l'hostal del Cavall!...

La primero es lo primero:
despues que les figures cullga, (acció de menchar)
desde els pèus hasta el sombrero
de mí es fa tot lo que es vullga.
Pero cuant están tabólls (una creu en la boca)
y la patria pide vino,
al seguir otro camino....

COLAU.

em tremólen els chenólls.
En fi, en tú tot es debaes;
no penses mes que en la brósa. (acció de menchar)

TOMAS.

¿ Y qui pensa en atra còsa,
portant estes sobrasaes?...
(en trau un rastre del cabás)

¿ Y asò atre?... Miquèl, repara...
(enseñantli lo de dins)

MIQUEL.

¡ Eu, que la compra no es fluixa!...
(escarbanlli el cabás)

TOMAS.

Pues mira em fallen encara
dos lliures de carn de cuixa!
Perque yo.... ¡ no et rigues Blái....!
lo que es milacres no en fàs;
pero á omplir pronte el cabás
no m'ha guañat ningú mai.
No soc com molts lechuguinos
d'eixos que s'estilen hui,
que almòrsen per lo mati
romansos de Calainos.

Y pera dinar despues
no falta qui la fam mata
fentse flòcs á la corbata,
y en lo corballi.... no-res. (indicant el ventre, y
fentse una creu en
la boca)
Empleant les hòres totes
en risarse la patilla,
donarlos llustre á les botes,
y el cap.... plé de mantequilla....

¡ ja ! ja ! ja !...

A mí em refresca la sano
el pá-blanc.

No em fá may el ventre agre
el magre,

Ni em destempla la guitarra
el suc de parra.

Y si la vaca s'esmarra
en algun dia de festa,
em fan dormir bona siesta....
pá-blanc, magre y suc de parra.
(risa cheneral.)

(Entra ara Fr. Bonifasio, y un momento des.

pues Sen Visent Ferrer. Cuant veuen al Sant, tots se lleven el sombrero; y els reuenedors, abandonant els seus puestos, s'acósten també á formar auditori, mentres els fà la plati-queta.)

NASIO. Ya está así Fray Bonifasio....

FRAY BONIFAS. ¡Deu que huos guardo de mal!...

NASIO. ¿Pues qué vé asóles?

FRAY BONIF. No, Ignasio.

Ahon vá la còrda.... el poál. *(señalant el punt per ahon entra el Sant)*

SEN VISENT. ¡Alabat siga el Siñor!

TOTS. ¡Per sempre siga alabat!...

SEN VISENT. Y sòls á ell dónenli honor
cuants están hui en lo mercat!...

COLAU. ¡Y al Pare Visent Ferrer!...

BLAY. ¡Al apòstol valensial!...

NASIO. ¡Al protector del pobrets!...

MIQUEL. ¡Al anchet de esta siutat!...

SEN VISENT. Pero, fills meus, les paraules,
en estos temps charlatans,
aprofiten poc, si de òbres
acompañades no van....

Tindre una còsa en la boca,
y un'atra ferne en les mans,
es engañar la consiència,
es volerse disfrasar
en pell de cordero el llóp,
de tortoleta el milà.

¿Y qué adelanteu? No-rés.

Viure sempre, en carnaval,
la ú, contrafent la veu,

y l'atre.... postis el nás;

hasta que la mórt huos pòsa

la caraseta á un costat

y el trache finchit á un atre;

y entreu en la eternitat

sinse fòcs ni guilindaines....

Que en lo saló de aquell ball

no hía maixqueres que valguen,

ni cau bé ningun disfrás,

mes que *el negre* de la culpa

ó de la virtud *el blanc*....

Per això, mentres viviu

en este mon terrenal,

ahón á ningú temps li falta

pera dormir y menchar,

y encara algú el tò de sóbra

pera comèdies, saraus,

tertulies, pasechs, lectures

de historietes immorals,
y atres distraccions mes brutes,
que no pòse en la colá,
perque tinc pòr que s'apegue
à la ròba neta el fanc....
debeu pensar sériament
en lo dia de demà:
perque si hui encara es hòra,
entonses va serà tart....
¡ Obres hònes ! ¡ òbres hònes !
Sobre tot la caritat;
eixa virtut sacrosanta,
que Deu recomana tant,
y que per desgrasia nòstra
casi olvidada hui está.
¡ Cuants pobréts haurá en Valensia,
que están morintse de fam,
mentres algú que m'escolla
pòrta a casa plé el cabás,
sinse pensar.... ¡ Virgen Santal
que en lo mon tots som chermans!..
¡ Misericòrdia, Señor....
¡ Tingau del pòbre pietat!..
Y no consentiu que siga
víctima del seus treballs!...

(Tomasòt fá ma-
la cara, y els
atres el miren de
reüll.)

(S'achenolla ara, y es queda en los brazos en
creu, mirant al sel, com si estiguera en éx-
tasis, hasta que el tóca Fr. Bonifasio.)

COLAU.
BLAY.
TOMAS.
FRAY BONIF.
SEN VISENT.

Fray Bonifasio.... ¿asó qué es?

Un ínsult que li ha agarrat....

Vechau si vól pendre algo....

¡ Pare Visent, qué esta mal?...

No tinc res, fills meus, no-res....

(obrint el cabás)

(tocantlo)

(alsantse.)

Estic un pòc afectat

de pensar en les angusties,

que en este acte esta pasant

una pobreta partéra,

que viu molt pròp del mercat;

y que s'encontra en les hòres

tant del tot desampará.

que, si el remey no vá pronte,

cuant vacha.... inútil serà.

Digames alón viu....

COLAU.
SEN VISENT.

No eu sé:

pero pòrte así un criat....

que luos mostrara sá casa,

si la voleu remediari.

Si que volém....

(señalant la mànega)

TOTS.
SEN VISENT.

Pues entonses

no teniu mes que mirar

ahon sen entra el meu fadri,
que allí la malalta està....
Seguiu eixe mocador....

y Deu que huos fasa uns Sants....

(Al dir els dos últims versos, trau el mocador de la mànega, el tira al aire, li fá una benedició, y pega tota la chent darrere, cridant:

TOTS.

¡ Milacre, Señor, milacre!
¡ Pare Visent es un Sant!
¡ La estrèla de Sen Domingo!
¡ La glòria dels valensians!

(Mientras la chent el victorecha, es queda achenollat el Sant un rato en compañía de Fray Bonifasio, y despues que sen han anat ya tots, sen van ells també, dient antes:)

FRAY BONIF.

¡ Si asó milacres no son,
que eu diga la chent que eu veul...

SEN VISENT.

¡ Lo que ha de dir tot lo mon,
que es gran el poder de Deul

ESENA SEGÓN.

En una habitació de pobríssim aspècte apareix Genoveva, que manifesta estar molt mala, cusint cuansevòl pesa de òba vella. Al seu costat estan un chiquet y una cbiqueta; y en una cuna ó lliit immediato es veu també una criatura de pòcs dies. Deu haber front al espectador una finestra ó balcó ubèrt, que cau al carrer. Seria molt del cas, al començar esta eséna, un ratel de música.

GENOVEVA.

Entre penes y amargures
els dies pase y les nits,
apedasant els vestlits
d'estes pòbres criatures.

Y mon marit... ¡qué dolor!...
á la llum d'atra llanterna.
pasa el temps en la tabèrna
ó en algun puesto pichor!...

.....
Si yo haguera pogut creure,
mentres durá el meu festéch,
que abans del primer batéch
ya viuria, com hui viu....

No-mes, Siñor, per no veure
á mos fills d'esta manera,
sincuanla vòltes m'haguera
tirat de cap dins del riu....

.....
Pero yo.... ¡pòbra de mi!
cuant aquell temps considere
que el duya sempre darrere
com un manso borreguét....

Nunca pensarme poguí
que pronte atre temps vindria,
que en un racó em deixaria
mòrta de fám y de frét....

EL CHIQUET.
GENOVEVA.

.....
Siñora mare, yo tinc fám....
Calla y no plòres, fill meu,
que dotse encara no son....
¡Quin treball es, ¡válgam Deu!
el ser pòbre en este mon!...
Y es mes sensible el pesar,
si el quo es veu en tals perills
está rodechat de lills,
que no tenen que dinar!...

(plóra)

(abraza als chics y plóra)

Una seba crúa,
 mustia y mielh podrida,
 una còl bullida
 sinse sàl ni rés....
 Un bollo de daesa,
 y un grapat d'alls tèndres,...
 es desde el divèndres
 lo que manté als tres....

(torna á abrasar als chics)

EL CHIQUET.

¡ Un trosset de páaa !...

(Genoveva. al oir al chic. esclata un plòr,
 s'achenolla. tenint un fill á cada costat, y
 diu en molt sentiment:)

GENOVEVA.

Siñor.... si la vòstra
 clemència es tan gran,
 feu que estos 'os ànchels
 no es muiguen de fam.

Oixgau la plegària
 d'esta pòrra mare,
 y les culpes d'ella
 que els seus fills no paguen....

Fill meu, achenollat....
 Els ulls al sèl alsa,
 y fes que ell s'apiade
 de tú y ta chermana.

(fa achenollar
 al chiquet)

Que si asò molt dura....
; Deu que huos ampere!
pues ya un peu tà mare
té en la sepultura....
.....

(Así vindria també perfectament un atre ratet de música ... Y estant Genoveva en esta posició , achenollada y abrasant als chiquets, despues de haberli fet alguna carisia á la criatura del llit, es veu entrar el mocador volant per la finestra , y pòc despues entren per la porta del carrer tots els de la esena anterior , portant cada ú un regal pera la malalta. El chiquet plega el mocador , y li dona á sa mare, segons indica el diàlogo.)

GENOVEVA.

¿Qui haurá tirat eixe drap ?
Pòrtalo.... ; Es un mocador !...
Y per sèrt que fa una olor,
com may n'ha sentit yo cap !

(olentlo)

TOMAS.

La que tots busquem tú eres....

(entrant ara en compañía de Blay

Les señes son molt marcaes....

y algun atre)

GENOVEVA.

¿Pero asò qué es ?

TOMAS.

Sobrasaes....

*(buidant el cabàs
y donantliu tot)*

llonganises.... pomes.... peres....
y este pato....

*(els chiquets tiren
mà á la fruita.)*

BLAY.

Y quatre pans....

(donantliu també)

GENOVEVA.

¿Y á qui dec tant de favor?...

TOMAS.

Que teu diga el mocador
eixe , que tens en les mans.

Seguintlo per lo carrer
venim tots de:de el mercat.

GENOVEVA.

¿Pero qui me l'ha enviat?

TOMAS.

El Pare Visent Ferrer....

¡ El Sant mes gran de Valencia !

GENOVEVA.

¡ El meu confesor.... fills meus!...

TOMAS.

Pues esta es la penitència
que et dona pels pecats teus.

GENOVEVA.

¿Y cóm sap ell els apuros
que yo tant de ocultar trate?...

COLAU.

Mira.... prén eixos dos duros,
y esto pòc de chocolate....

*(entrant ara, y
donantliu)*

Y en la mà alcansar no vullgues
fruita , que masà alta es
pera que tú nos la cullgues.
Basta que sap'es no-mes
que , com Deu no eu permetixca,

SEN VISENT.

GENOVEVA

ni entra una rata en lo cau,
ni hià gat que al carrer ixca....
¡Té molta rahó Colau!...

(entra ara en companya de Fr. Bonifasio.)

¡Así está el fill del Señor!...

SEN VISENT.

¡ Genoveva , Genoveva !...

(els chiquets y Genoveva's'achenollen y
en este mon de dolor li besen la mà; y Sen
tots som fills de Adan y Eva! Visent els fá alsar.)

TOMAS.

Sòls la diferència està
en que els uns naixen dichuns,
y altres ... en l'òlla posà.

SEN VISENT.

Pero dumenche y dilluns,
dimats , dimecres , dichòus,
y divèndres y disapte,
que linga renta ó que capte,
tots menchen.... lligues ó andus,
Perque el quo es pare de tots
hasta dels pardalets cuida,
y en este mon mai s'olvida
ni dels fills.... ni del nebóts.
Ya veus... tú y les teues cries
sou d'asò una próba fòrta:
ara mateix no tenies
ni siquiera ahon cauret mòrta;

y quant res ningú et promét
ni una esperansa divises,
tens ya un palo.... llonganises....
chocolate.... y pá blancí....

(li fá una bendisió)

En grasia , pues , ménehateu,
y no et sapia mal ser pòbra,
perque aquell , á qui tot sóbra,
no sòl pensar mol , en Deu.
Per això ni á Blay ni á Andreu,
ni á Colau , Nasio y Miquèl,
deu importarlos un pèl,
mirant les còses com son,
ser pòbres en este mon....
si han de ser rics en lo sèl.

CAU EL TELÓ.

INSTITUT
D'ESTUDIS CATALANS

BIBLIOTECA

Núm. 111

Arma

Prestatge

BIBLIC

100191

INSTITUT
D'ESTUDIS CATALANS
BIBLIOTECA

Núm. 1435

Armari

Prestalge

BIBLIOTECA

INSTITUT
D'ESTUDIS CATALANS
BIBLIOTECA

Núm. 1435

Armari

Prestatge

BIBLIOTECA

